

PROSJEKTDIREKTIV

Prosjektnavn: Offensivt landbruk i grønne kommuner
Kortnavn: Jordhelseprosjektet
Planlagt startdato: 10. januar 2023 Planlagt sluttdato: 1. desember 2024
Oppdragsgiver: Rakkestad Næringsråd
Oppdragstaker: Rakkestad, Marker og Aremark kommune
Utfylt av : Prosjektleder Dato: 24.11.2022

A. ORGANISERING

<u>Prosjektgruppe</u>	<u>Navn</u>
Prosjektleder	Per Ola Haartveit, Aremark
Prosjektdeltaker	Kristin Bjerke, Marker
Prosjektdeltaker	Tor Christer Blakkestad, Rakkestad
Prosjektdeltaker	Johannes Martin Eriksen, Rakkestad
Prosjektdeltaker	Gunnar Line, Degernes
Prosjektdeltaker	Karl Martin Møgedal, Aremark og Marker

<u>Styringsgruppe</u>	<u>Navn</u>	<u>Virksomhet</u>
Leder	Karoline Fjeldstad, ordfører	Rakkestad kommune
Sekretær	Ida Marie Ruud Stemmedalen,	Rakkestad Næringsråd
Deltaker	Theodor Bye, ordfører	Marker kommune
Deltaker	Håkon Tolsby, ordfører	Aremark kommune
Deltaker	Camilla Winterseth, saksbehandler	Viken fylkeskommune

Referansepersoner

Hans Arne Kværner, Marker
Sven Ole Nettet , Marker
Else Villadsen, rådgiver, NLR-Øst.
Øystein Haugerud, pensjonert fylkesagronom
Veronica Hermansen Lilliehöök, Statsforvalteren
Vibhoda Holten, Sunn Jord a/s

B. PROBLEMBESKRIVELSE OG PROSJEKTMÅL

Bakgrunn for prosjektet – Problembeskrivelse

- Landbruket bør prioritere dyrkingsformer som fremmer god jordhelse.
- Vanlig dyrkingspraksis fører ofte til at moldinnholdet i jorda blir langsomt redusert. Dette gir svakere jordaggregater og dermed økt jorderosjon og dårligere vannkvalitet. Videre tapes karbon til atmosfæren.
- Bedre jordstruktur vil resultere i bedre vannkvalitet.
- Økende problemer med jordpakking. Dette gir svakere rotutvikling hos plantene og hemmer gassutvekslingen i jorda.
- Vi har hatt for lite søkelys på jordbiologien. Sopp og bakterier har større betydning for jordhelse og næringstilgang enn vi har vært klar over.
- Bruk av kunstgjødsel og plantevernmidler representerer store kostnader og påvirker jordkvaliteten.
- Jordas muligheter til å fange karbon gjennom fotosyntesen i plantene kan utnyttes bedre.

Effektmål (dvs. resultater av prosjektet)

- Flere bønder har fått økt interesse og kunnskap om hvordan biologien i matjorda fungerer og jobber for å forbedre resultater i egen drift.
- Flere bønder har iverksatt jordhelsefremmende tiltak som et ledd i en langsiktig prosess mot bedre jordhelse og bedre vannkvalitet.
- Det er etablert nettverk av bønder som stimulerer og støtter hverandre i videreutviklingen av jordhelse på eget bruk.

Objektmål/resultatmål (dvs. hva vi skal oppnå gjennom prosjektet)

- Det skal etableres underkulturer i ulike produksjoner med grønn bru fra høst til vår.
- Det skal satses på en mer allsidig plantesammensetning for å stimulere ulike deler av mikrolivet i jorda.
- Det skal oppmuntres til bruk av mere fangvekster med dyptgående røtter for å forbedre jordstrukturen.
- Det skal skaffes mer erfaring med redusert jordarbeiding.
- Det skal skaffes erfaring med redusert bruk av kunstgjødsel og plantevernmidler. Dette bør tilpasses plantenes reelle behov.
- Stabilisering av bløtgjødsel ved hjelp av ulike tilsetninger skal utprøves i praksis.
- Det er opprettet grupper for erfaringsdeling om bruk av kompost.
- Flere har tatt i bruk spaden som et nyttig verktøy for å bli kjent med egen jord.
- Det skal settes fokus på hva ulike ugressarter kan fortelle om jordas tilstand.

- Flere har utarbeidet planer for allsidig vekstskifte.
- Jordhelsetiltakene skal ses i sammenheng med økonomisk resultat og mulige økonomiske støttetiltak.
- Alle deltakere på våre arrangementer skal registreres og kategoriseres.
- Det skal føres oversikt over hvem som har iverksatt ulike typer jordhelsetiltak.

Hovedtiltak (dvs. hvordan vi skal oppnå objektmålene)

- Det skal gis teoretisk innføring i anerkjente prinsipper for bedre jordhelse og hvorfor god jordhelse er lønnsomt.
- Utvalgte tiltak for bedre jordhelse skal demonstreres, utprøves og evalueres.
- Det skal gis opplæring i spadediagnose av jord.
- Det skal gjennomføres markvandring hvor jordtilstanden ses i sammenheng med ugrasfloraen.
- Det skal gjennomføres markvandring slik at teoriene kan utprøves og demonstreres i praksis.
- Det skal etableres nettverk av bønder som kan stimulere og støtte hverandre i utprøving av jordhelsefremmende tiltak.
- Det skal utarbeides fortløpende rapporter som dokumenterer iverksatte jordhelsefremmende tiltak på ulike bruk.

Prosjektets rammebetingelser og avgrensninger

- Prosjektet kan inkludere ulike fagretninger, men skal operere uavhengig av disse (eklektisk tilnærming).

Grunnlagsdokumentasjon

- [NIBIO: Muligheter og utfordringer for økt karbonbinding i jordbruksjord. Rapport nr. 36/2019](#)
- [Landbruksdirektoratet: Nasjonalt program for jordhelse. Rapport nr. 13/2020](#)
- [Viken fylkeskommune: Landbruksstrategi 2021 - 2030](#)
- [Norges Bondelag: Landbrukets klimaplan 2021 - 2030](#)
- [Kommuneplan for Rakkestad 2022 - 2034. Samfunnsdelen.](#)
- [Viken fylkeskommune: Prosjekt jordliv og karbonfangst på Kalnes vgs 2022](#)

C. RESSURSRAMMER OG ØKONOMI

Kostnader	Beløp (i tusen kroner)
Prosjektleder	200 000
Prosjektgruppa	30 000
Kurs/honorar forelesere	50 000
Fag-/nettverksmøter (mat, servering)	20 000
Reiseutgifter prosjektleder og prosjektgruppe	20 000
Informasjonsmateriell	10 000
Uforutsette kostnader	20 000
Godtgjørelse Rakkestad næringsråd	30 000
Markedsføring	20 000
Sum	400 000

D. PLANVERK - RAPPORTERING

Prosjektplaner (vedlegg)

Årshjul 2023 og 2024
Spadeprøve

Andre prosjektplaner

Informasjonsplan:

- Adresselister fra landbrukskontorene i Aremark, Marker og Rakkestad
- Medlemslister til bondelagene i Aremark, Marker og Rakkestad.
- Medlemslister til Bonde- og Småbrukarlaget i Østfold.
- Utsendelsesliste Rakkestad Næringsråd.
- Sosiale medier

Rapportering

Statusrapportering

Ansvarlig avsender: Prosjektleder

Mottaker : Styringsgruppa

Frekvens : Hvert kvartal

Første rapport : 1. april 2023

Sluttrapport

Ansvarlig : Prosjektleder

Frist dato : 1. desember 2024

Sluttevaluering

Ansvarlig : Prosjektleder

Frist dato : 15. desember 2024

Andre rapporter

- RNR v/Stemmedalen er ansvarlig for å føre prosjektreknskapet, herunder å betale fakturaer som tilfaller prosjektet.
- RNR v/Stemmedalen sikrer den formelle rapportering til Viken FK, basert på rapport fra prosjektleder.
- RNR v/Stemmedalen sikrer anmodning om utbetaling fra Viken til prosjekteier.

E. UNDERSKRIFTER

Styringsgruppe

Sted:

Dato:

Leder av styringsgruppa:

Prosjektgruppe

Prosjektleder :